

**Biblioteca ASTRA,
Corpul B**

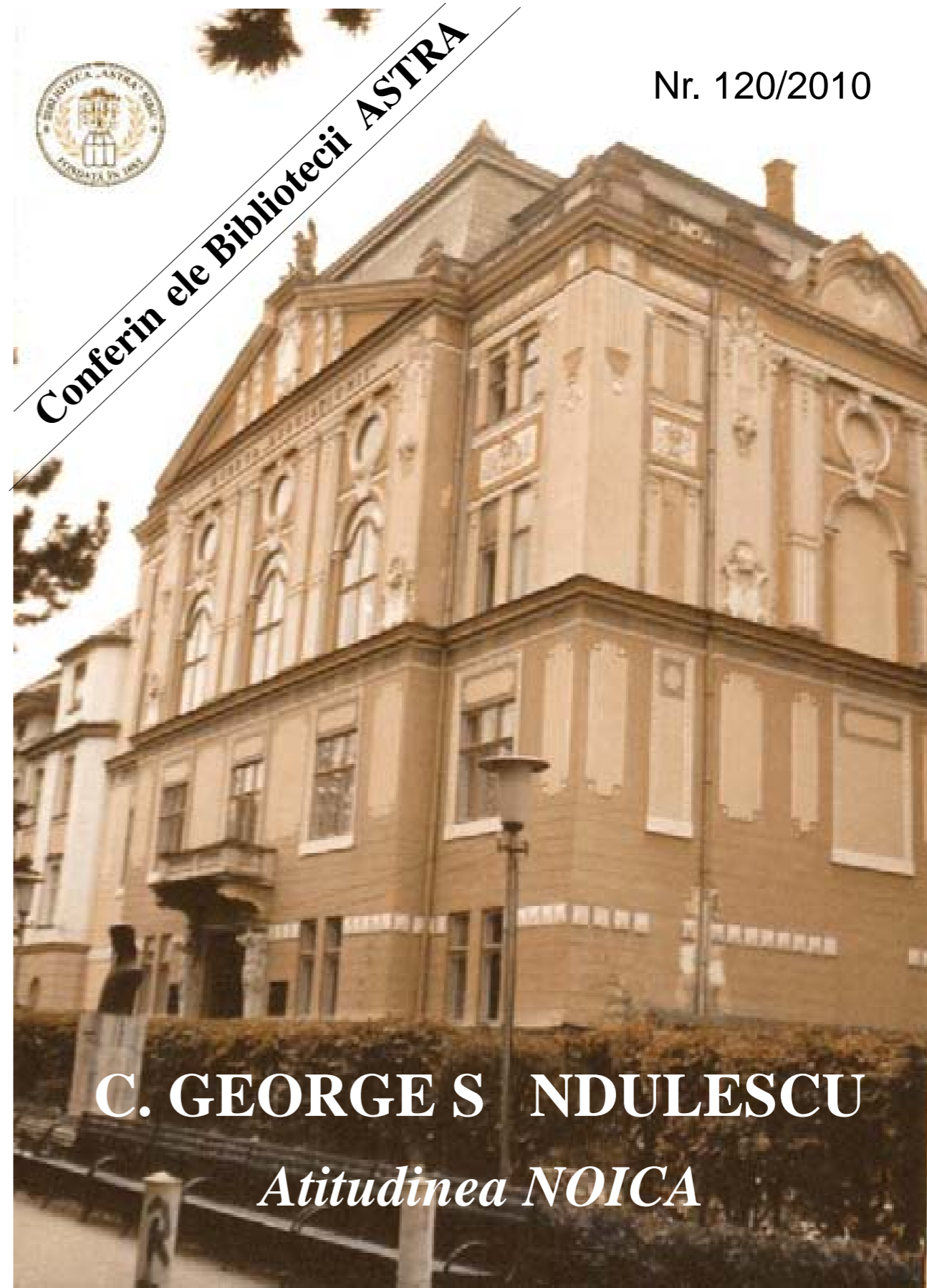

Foto: Daniela Rusu

Conferințele Bibliotecii ASTRA

Nr. 120/2010

C. GEORGE S. NDULESCU

Atitudinea NOICA

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Conferințele Bibliotecii ASTRA:
C. GEORGE SĂNDULESCU: *Atitudinea NOICA*

Coordonatorul colecției: Onuc **Nemeș-Vintilă**
Grafică copertă: Daniela **Rusu**
Editor: Ioana **Butnaru**

Lucrare realizată la tipografia Bibliotecii ASTRA
Tiraj: 15 exemplare

*Versiunea în format electronic a conferinței se află la Biblioteca ASTRA,
Compartimentul Colecții Speciale*

CONSILIUL JUDEȚEAN SIBIU
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Str. G. Barițiu, nr. 5-7, cod 550178
Sibiu, ROMÂNIA
Tel.: +40 269 210551, +40 369 561731, fax: +40 269 215775
Web: <http://www.bjastrasibiu.ro>, e-mail: bjastrasibiu@yahoo.com

ISSN: 1843 - 4754

C. George Săndulescu
n. 1933

Date bio-bibliografice

Data nașterii: 11 februarie 1933

Liceu: Mihai Viteazu, Bucuresti

Facultate: BA (București, 1953-1958, Promoția Camil Petrescu), M.Phil. (Leeds), Ph.D. (Essex).

Predare: Catedra de Engleză, Universitatea din București (1962-1969)

C. GEORGE SANDULESCU este unul dintre cei mai reductabili 'Joyce scholars' din lume. A scris două studii de referință despre *Ulysses* și *Finnegans Wake*. A organizat el însuși conferințe mondiale Joyce (în calitate de Director și întemeietor al Bibliotecii irlandeze "Princess Grace" de pe lângă Palatul Princiar din Monaco, a cărei dezvoltare a gândit-o pentru decenii în viitor). A ținut prelegeri universitare peste tot în lume. Și-a făcut o meserie din Joyce, clădind pe cercetarea științifică Joyceană o viață dedicată cu pasiune Ideii.

Pornind din România, unde s-a născut într-o familie de aproape înrudită cu filozoful Constantin Noica, a străbătut literalmente lumea la modul intelectual și este în prezent recunoscut ca Joycean de marcă. Autorul se declară, asemeni lui Joyce, 'student' prin formație și 'cercetător' prin vocație.

Studentilor la engleză le este cunoscut din cea mai bună culegere de exerciții de gramatică engleză de pe piața românească de carte dinainte de 1990, *Exerciții de gramatică engleză*, pe care mii de elevi și studenți au lucrat decenii în șir. Cu toate că a predat la Catedra de Engleză a Universității din București doar între anii 1962-1969, C. George Săndulescu rămâne în România o parte

importantă a tradiției de anglistică, în egală măsură cu Dan Duțescu și Leon Levițchi.

Membru în asociații profesionale:

General Linguistics

1. AILA (Association Internationale de Linguistique Appliquée) ; since 1970.
2. ASLA (Association Suédoise de Linguistique Appliquée) ; since 1970.
3. FIPLV (Fédération Internationale des Professeurs de Langues Vivantes)
4. IATEFL (International Association of Teachers of English as a Foreign Language) since 1967
5. ISPhS (International Society of Phonetic Sciences) since 1972
6. LSA (Linguistic Society of America) since 1976
7. MLA (Modern Language Association of America) since 1976
8. NAL (Nordic Association of Linguists); since its inception in 1975: Member of the Board as Editor of its Bulletin.
9. Societa Linguistica Europaea; since 1977
10. TESOL (Association of Teachers of English as a Second or Other Language of the United States (since 1976).

Literature

1. FILLM (Fédération Internationale des Langues et Littératures Modernes) ; since 1978
2. IASAIL (International Association for the Study of Anglo-Irish Literature) ; since 1973

3. The James Joyce Foundation at Columbus, Ohio; since 1970
4. The James Joyce Society of Sweden and Finland; since its foundation in 1976.

Semiotics and communication

1. IASS (International Association for Semiotic Studies); since 1974
2. The Semiotic Society of America; since 1976.

VOLUME

- (co-autor) *English Grammar*, Editura Didactica si Pedagogica, Bucuresti, 1963
- (co-autor) *Shakespeare and His Critics*, Editura pentru Literatura Universala, Bucuresti, 1963
- Constantin Sandulescu, *Exercitii de gramatica engleza*, Editura Stiintifica, Bucuresti, 1964
- (co-autor) *Banking English*, A Specialized Course in English, Tjänstemännens, Bildningsverksamhet, Stockholm, 1971
- (co-autor) *Banking English Workbook*, A Collection of Exercises, TBV, Stockholm, 1971
- (co-editor) *Modern Language Teaching to Adults: Language for Special Purposes*, AIMAV (Bruxelles) si DIDIER (Paris). 1973
- C. George Sandulescu, *The Joycean Monologue. A Study of Ulysses*, A Wake Newslitter Press, Colchester, Essex (England), 1979

C. George Sandulescu, *The Language of the Devil, Texture and Archetype in Finnegans Wake*, Collin Smythe Ltd of London and Dufour Editions of Chester Springs, Pennsylvania, 1987

Assessing the 1984 Ulysses. The Princess Grace Irish Library. Signed, Eds. C. George Sandulescu, Clive Hart, Colin Smythe (1986)

Rediscovering Oscar Wilde, Ed. C. George Sandulescu, Rowman & Littlefield Publishers, Inc. (December 6, 1994)

Images of Joyce: Volume 1, Eds. Clive Hart, C. George Sandulescu, Bonnie K. Scott, and Fritz Senn, A Colin Smythe Publication (November 12, 1998)

Images of Joyce: Volume 2, Eds. Clive Hart, C. George Sandulescu, Bonnie K. Scott, and Fritz Senn, A Colin Smythe Publication (November 12, 1998)

Beckett and Beyond, Ed. C. George Sandulescu, Colin Smythe Ltd (10 May 1999)

Articole (12) despre D.H. Lawrence, James Joyce, o traducere în premieră (*Giacomo Joyce*), recenzii la cele mai repute volume de critică despre James Joyce apărute în 1985, publicate în România (Contemporanul, Secolul 20, Analele Universității din București), Franța (Université de Lille III), Italia (1971-1991).

Lucrări la Conferințe internaționale (peste 30) europene și americane de prestigiu, în legătură cu James Joyce, Samuel Beckett, W.B. Yeats, abordări semiotice, analiza discursului, analiza contrastivă, în Anglia, Franța, Italia, Germania, Austria, Irlanda, Monaco, Elveția, Suedia, Finlanda, Norvegia, Washington, New York, Austin (Texas).

A ținut **cursuri** la universități din Italia, Elveția, Irlanda (Dublin), Germania.

Extras in volumul *Neamul Noica de Nicolae Noica*, Editura Cadmos, Bucuresti, 2009 (pp. 50-51):

“Constantin George (Den) (nascut 1933) face studii de litere si filosofie la Universitatea din Bucuresti, cu specializare in limba si literatura engleza, intre anii 1953 - 1958. Lucreaza apoi ca traducator de engleza pentru mai toate editurile din Bucuresti in perioada 1958 - 1965. Prin 1960, devine cadru didactic la Catedra de engleza a Universitatii Bucuresti, predând atat limba cat si literatura engleza. Dupa 1970, obține un doctorat la Universitatea din Essex. Preda apoi limba si literatura engleza la mai multe universitati din Europa si din Statele Unite.

In 1984 devine Director al Bibliotecii de limba engleza "Princess Grace" de pe langa Palatul Princiar din Monaco. Ramane in aceasta functie mai bine de 12 ani. Organizeaza Congrese internationale despre James Joyce, William Butler Yeats, Oscar Wilde, Samuel Beckett. Actele acestor Congrese au fost publicate toate in Anglia, in perioada 1985-2005.

C. George Sandulescu locuieste permanent in Principatul de Monaco.”

Din această serie au apărut conferințele:

Octavian Paler	<i>Autoportret într-o oglindă spartă</i>	1
Constantin Noica	<i>Eminescu – omul deplin al culturii românești</i>	2
Horia Bernea	<i>Evocat de: Andrei Pleșu, Sabin Adrian Luca, Ion Onuc Nemeș</i>	3
Rodica Braga	<i>Anul 2000. Simple exerciții de sinceritate</i>	4
Mircea Braga	<i>Întoarcerea ex- librisului</i>	5
Ion Agârbiceanu	<i>Către un nou ideal – 1931 –</i>	6
Ion Agârbiceanu	<i>Necesitatea din care a răsărit <<ASTRA>></i>	7
Inaugurarea Bibliotecii ASTRA, Corpul B, 1 ianuarie 2007		8
Pr. acad. Mircea Păcurariu	<i>– Mitropolitul Andrei Șaguna – 200 de ani de la naștere</i>	9
Ioan Lupaș	<i>Viața și activitatea lui Gheorghe Barițiu</i>	10
Victor V. Grecu	<i>Dreptul limbii</i>	11
Antonie Plămădeală	<i>A plecat și Constantin Noica</i>	12
Giovanni Ruggeri	<i>Muzeul de Icoane pe Sticlă din Sibiel</i>	13
Dorli Blaga	<i>În ciuda vremurilor de atunci, viața lui Blaga la Sibiu a fost frumoasă și luminoasă</i>	14

Octavian Goga	<i>La groapa lui Șaguna</i>	15
George Banu	<i>Actorul european</i>	16
Rita Amedick	<i>Podoabe pentru o sfântă a săracilor</i>	17
Basarab Nicolescu	<i>Întrebări esențiale despre univers</i>	18
Vasile Goldiș	<i>La mutarea bustului lui G. Barițiu în fața Muzeului Asociațiunii</i>	19
Eugen Simion	<i>Constantin Noica – arhitectura ființei</i>	20
Jan Urban Jarnik	<i>Un prieten sincer al poporului nostru</i>	21
Al. Dima	<i>George Coșbuc în Sibiu</i>	22
Octavian Goga	<i>Țăranul în literatura noastră poetică</i>	23
Răzvan Codrescu	<i>Doctorul Nicolae C. Paulescu sau Știința lui Scio Deum esse</i>	24
Victor V. Grecu	<i>Identitate. Unitate. Integrare – în spectrul globalizării</i>	25
Remus Rizescu	<i>Compozitorul slovac Jan Levoslav Bella și Sibiul</i>	26
Teodor Ardelean	<i>Limba înainte de toate și în toate</i>	27
Andrei Șaguna	<i>Românii s-au zbătut mai mult pentru limbă decât pentru viață</i>	28
Andrei Bârseanu	<i>Asociațiunea nu va face literatură și știință, ci numai va sprijini literatura și știința</i>	29
Iuliu Moldovan	<i>Problema Munților Apuseni</i>	30

Ion Duma	<i>Eminescu și românii din Ungaria</i>	31
Vasile Ladislau Pop	<i>„Luptele politice nu numai că ne-au răpit timpul, dar au înstrăinat frați de către frați”</i>	32
Vasile Ladislau Pop	<i>“Numai lumina, numai cultura ne poate mântui: cultura și lumina trebuie să ne dea putere în brațe, ca să ne știm apăra viața, și minte și înțelepciune spre a ne ști conserva și înmulți cele trebuincioase întru susținerea vieții”</i>	33
Vasile Ladislau Pop	<i>«(...)În loc de a trage unii într-o parte, alții în alta, în loc de a lucra unii spre stricarea și slăbirea altora ca să ne ridicam persoanele noastre (...)</i> »	34
Sebastian Stanca	<i>Pastelele lui Alecsandri</i>	35
Andrei Bârseanu	<i>„Oamenii mari se cunosc după seriozitatea cu care tratează chiar și lucrurile mici”</i>	36
Andrei Șaguna	<i>„Suntem fiii unei patrii umane, culte și constituționale”</i>	37
George Barițiu, Iacob Bologa	<i>“Nici unu poporu care nu cultiva artile si industri’a, nu are dreptu a se numerá între poporale civilisate”</i>	38
Acad. Radu P. Voinea	<i>Asociațiunea a avut un rol important în realizarea unității spirituale și naționale a tuturor românilor</i>	39
Vasile Ladislau Pop	<i>„Asociatiunea nutrește și conservă spiritul național, cultivă și conservă limba și prin aceasta existența națională”</i>	40

Iacob Bologa, dr. D. P. Barcianu	<i>Înființarea unei școli române de fete în Sibiu</i>	41
Iacob Bologa	<i>Numai dezvoltarea facultăților spirituale, numai luminarea minții, numai cultura cea adevărată, norocesc, fericesc pe om, va noroci și va ferici pe poporul român</i>	42
Iacob Bologa, dr. D. P. Barcianu	<i>Asociațiunea pentru înaintarea în cultură a femeii române</i>	43
Iacob Bologa	<i>Poporul român singur prin cultură poate să se înalțe la acea vază și demnitate care l-ar putea mântui de nenumăratele rele ce-l apasă</i>	44
Iacob Bologa	<i>Asociațiunea este de nespus folos nu numai pentru români ci și pentru popoarele conlocuitoare</i>	45
George Barițiu	<i>Raport general asupra stării Asociațiunii, 1889 ...</i>	46
Antonie Plămădeală	<i>Darul Asociațiunii către poporul român</i>	47
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Cercul Literar de la Sibiu</i>	48
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Cercul Literar de la Sibiu</i>	49
Elena Macavei	<i>Rolul Asociațiunii ASTRA în emanciparea femeii și educația copiilor</i>	50
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Emil Cioran (între afinitățile afective și refuzurile selective)</i>	51
Ștefan Pascu	<i>Rolul național-cultural al ASTREI</i>	52

Andrei Șaguna	<i>Munca este onoarea și reputația cea mai mare a omului</i>	53
Timotei Cipariu	<i>Școlile elementare sunt fundamentul culturii naționale și a literaturii naționale</i>	54
Timotei Cipariu	<i>Două gimnazii pentru înaintarea culturii naționale la Năsăud și Blaj</i>	55
Timotei Cipariu	<i>Cauzele naționale, prin bărbați energici, capabili de orice sacrificiu</i>	56
Cristofor I. Simionescu	<i>Astra și Țările Române</i>	57
Mihai Sofronie	<i>Vasile Stroescu, un filantrop aproape uitat</i>	58
Matei Pamfil	<i>Andrei Bârseanu și Asociațiunea</i>	59
Matei Pamfil	<i>Mitropolitul Andrei Șaguna și Asociațiunea</i>	60
Elena Macavei	<i>Călătorie în China</i>	61
Elena Macavei	<i>Glume, anecdote în publicațiile ASTREI</i>	62
Caius Iacob	<i>Matematica românească de la Gheorghe Lazăr la Traian Lalescu</i>	63
Nicolae Nicoară-Horia	<i>Schiță de portret - Atanasie Marian Marienescu –</i>	64
Tatiana Benchea	<i>Creativitatea, izvor de energie</i>	65
Sergiu Găbureac	<i>Crizele și biblioteca publică</i>	66

Mihai Racovițan	<i>Sibiul în anul evenimentelor decisive – 1918</i>	67
Mihai Racovițan	<i>Rosturile Sibiului în revoluția română din Transilvania de la 1848-1849</i>	68
Antonie Plămădeală	<i>ASTRA – Ctitorii și ctitoriile ei</i>	69
Vasile Avram	<i>Sensuri bipolare în poezia lui Blaga</i>	70
Vasile Avram	<i>Ritual pentru Noica</i>	71
Vasile Avram	<i>Codul Eminescu</i>	72
Vasile Avram	<i>Modelul Cioran</i>	73
George Barițiu	<i>Unul din scopurile principale ale școlilor de fete este să împuțineze urmările triste ale blestemului care se numește lux, vanitate omenească, dacă nu le poate paraliza cu totul</i>	74
George Barițiu	<i>Meritul Asociațiunii constă în admirabila sa influență morală care o pătrunde în toate fibrele poporului nostru</i>	75
Diana Câmpan	<i>Constantin Noica – restituiri</i>	76
Diana Câmpan	<i>Aventura adevărului fără de sfârșit în cultură; Cultura – o utopie asumată</i>	77
Alexandru Dobre	<i>Asociațiunea Transilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român și Societatea Academică Română</i>	78
Valer Hossu	<i>Episcopul Dr. Iuliu Hossu – Trăirea în jurământul pentru sionul românesc</i>	79

Cornel Lungu	<i>Momente ale participării Sibiului la Revoluția din 1848-1849 în Transilvania. Locul și rolul Comitetului Națiunii Române</i>	80
Cornel Lungu	<i>Din legăturile “ASTREI” cu societăți academice și culturale române și străine 1861-1914</i>	81
Cornel Lungu	<i>Pașii poetului în cetate</i>	82
Ovidiu Hurduzeu	<i>Capitalismul cu conștiință și economia participativă</i>	83
Ion Bianu	<i>August Treboniu Laurian</i>	84
Ilie Moise	<i>Ilie Dăianu și spiritul Blajului</i>	85
Cornel Lungu	<i>Petiția Episcopiei Române Ortodoxe din Statele Unite ale Americii de Nord către președintele Woodrow Wilson</i>	86
Alexiu Tatu	<i>Mihai Viteazul în documentele Serviciului Județean Sibiu al Arhivelor Naționale</i>	87
Bianca Karda	<i>Odiseea plecării unor români ardeleni din județul Sibiu în America (1900-1914) reflectată în presa transilvăneană a vremii</i>	88
Eugenia Crișan	<i>Generalul francez Berthelot și România</i>	89
George Barițiu	<i>Adunarea generală a XXX-a a Asociațiunii Transilvane</i>	90
Constantin Cubleșan	<i>Mihai Eminescu – Ciclul schillerian</i>	91
Constantin Cubleșan	<i>Ion Pop Reteganul – Folclorist și publicist</i>	92

Constantin Cubleşan	<i>Ioan Slavici – portret în oglinda timpului</i>	93
Mircea Braga	<i>Însemnări despre multiculturalitate</i>	94
Marius Laurian	<i>August Treboniu Laurian</i>	95
Keresztes Coloman Stefan, Eugenia Simona Keresztes	<i>Genii ale matematicii la Sibiu: Farkas Bolyai și János Bolyai.....</i>	96
Alexandru Sterca- Şuluţiu	<i>Nu este sub sóre natiune, care cu mai mare ardóre a animei sê-sí iubésca patrià sî vetr'a strabuniloru sei, cá Românulu</i>	97
Ioan Lupaş	<i>Înfînţarea „Asociaţiunii“ și conducătorii ei</i>	98
Iosif Sterca Şuluţiu	<i>Discursul ținut la inaugurarea Muzeului istoric și etnografic și la deschiderea Expoziţiei, în 19 August st. N. 1905</i>	99
Ion Onuc Nemeş- Vintilă	<i>Bibliotecile publice din Olanda și misiunea lor: „Să facem o comunitate mai bună”</i>	100
Virgiliu Florea	<i>Anton Pann în reeditarea-model lui M. Gaster (1936)</i>	101
Horst Ernst Klusch	<i>Pe urmele strămoşilor habani</i>	102
Ion Agârbiceanu	<i>Raportul Secretariatului general al Secţiunilor literare-ştiinţifice ale „Astrei” dela 6 Iunie 1932 – 27 Mai 1933</i>	103
Liliana Popa	<i>Oameni și cărţi în Sibiul de altădată</i>	104

Vasile Crișan	<i>Protecția patrimoniului cultural sibian. Istorie și actualitate</i>	105
George Barițiu	<i>Din istoria Asociațiunii (1861-1888)</i>	106
George Barițiu	<i>Raportul Asociațiunii după 31 ani</i>	107
Werner Schaal	<i>Noua Bibliotecă Universitară a Universității „Lucian Blaga” – Die neue Universitätsbibliothek der Lucian-Blaga-Universität</i>	108
Ilarion Pușcariu	<i>Cuvântulă Presidială la deschiderea adunării generale a Asociațiunii transilvane, ținute la 10/22 și 11/23 Octombrie a. c. în Năseudă</i>	109
Marin Diaconu	<i>Emil Cioran și Constantin Noica</i>	110
Marin Diaconu	<i>Emil Cioran și Nicolae Tatu</i>	111
Vasile Grajdian	<i>Preotul muzician Gheorghe Șoima</i>	112
Matei Pamfil	<i>Gustav Weigand și Asociațiunea</i>	113
Paul Brusanowski	<i>Mitropolitul Andrei Șaguna – o viață de sfințenie</i>	114
Paul Brusanowski	<i>Concepția canonică a mitropolitului Andrei Șaguna privind organizarea Ortodoxiei ecumenice și a poziției Mitropoliei românești din Transilvania și Ungaria</i>	115
Liliana Moldovan	<i>Deschideri antropologice în opera lui Emil Cioran</i>	116

Alexiu Tatu	<i>Arhivele Statului din Cluj în refugiu la Sibiu. Documente de arhivă</i>	117
Mariana S.Țăranu	<i>Degradarea sistemului de învățământ, mass- media și persecuțiile religioase din Moldova de la est de Prut în timpul primei ocupații sovietice (1940-1941)</i>	118
Rodica Braga	<i>Despre condiția femeii –scriitor</i>	119
C. George Săndulescu	<i>Atitudinea Noica</i>	120

C. GEORGE SĂNDULESCU

Atitudinea NOICA *

*To Julia, and Jemima, and James,
and Kevin... and to the Noica's
who know less Romanian.
Or not at all.*

Revenirea la lume. [1]

Care a fost prima uşă la care a bătut Noica când — adus cu maşina miliţiştilor până la Piaţa Armenească — i s-a dat drumu' din puşcărie? Vă întreb eu: care a fost prima uşă? A fost la uşa mea!

În parte din întâmplare. Dar nu tocmai. Eu eram pe vremea aceea un prăpădit de asistent la universitate. La engleză!

Deschid uşa. Îngheţ! Îl recunosc pe Noica. De ani de zile îmfundase închisoarea... Îl văd. Şi mi-e frică. Dacă era o capcană întinsă mie, ce fac?

Dar Noica nu mă recunoaşte. Natural: nu mă mai văzuse de aproape douăzeci de ani. Nu e de mirare—mai întâi domiciliu forţat la Câmpulung, iar apoi lungi ani de închisoare...

Noica întreabă: « Îl caut pe Titan Vlădescu! » Răsuflu uşurat. Îi răspund oarecum liniştit: « Unchiu' Titan a fost mutat cu un etaj mai jos, la etaju' ntâi! » Aş fi vrut să adaog « nene Dinule! », căci avea un profil de neuitat. Dar nu o fac. Din laşitate oare?

Vrusesem să-i spun: « a fost mutat cu forţa ». Dar n-am îndrăznit. Unchiu' Titan locuise în apartamentul 5 la etajul II. Acum era în apartamentul 3 la etajul I. Exact dedesubt. Noi ar fi trebuit să fi locuit în apartamentul 6 la etajul II, în partea opusă, de la bun început. Dar niciodată nu a fost așa în timpul vieţii tatălui meu. Mama şi cu mine abia dacă reuşisem să intrăm acolo, când plecase cineva în Israel. Abia intraţi, vedem că o familie de la Ambasada

* Conferinţă primită prin bunăvoinţa prof. univ. dr. Lidia Vianu de la Universitatea din Bucureşti.

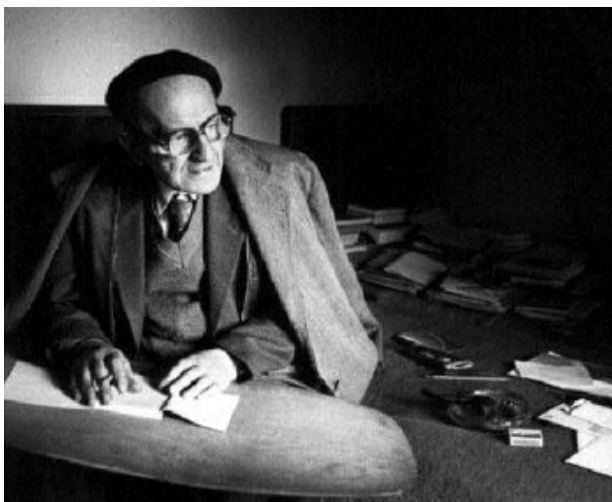
12..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

Sovietică e băgată în restul apartamentului. Așa că vă închipuiți că eram în bună companie când bătuse Noica la ușă.

Auzindu-mi răspunsul, Noica zâmbește trist, dar tot nu mă recunoaște. Nu face decât să-mi strângă mâna și pornește încet pe scări în jos.

Era cu puțin înainte de prânz, mi se pare. Mama era în bucătărie: alerg la ea și-i strig în fugă - « E nenea Dinu aici! » - și dau goană pe scări la etajul de dedesubt pe scara din dos. Dar soneria de la intrarea unchiului Titan sunase deja. Și Titan era la ușa din față cu mult înainte ca eu să fi putut să-i spun că era Nenea Dinu cel care suna... și că venea la el.

*

Eram trei în familie: dar Dinu era numai unul singur. Eu eram doar Den. Cel deal treilea era Dan, de pe Pictor Luchian. Avocatul. Fost avocat.

Avocatul Dan Noica, cel pomenit în romanul *Cișmigiu & Co.* de Grigore Băjenaru, cel care pusese paltonul în capul unui profesor, ca să-i tragă o bătaie, locuia pe strada Pictor Luchian la jumătatea drumului între Blocul Vlădescu din străzile Popa Soare și Pictor Romano și Blocul Noica de la Armenească.

Eram toți « foști ». Eu mă puteam chiar mândri că eram unul dintre « foști » de pe la treisprezece sau paisprezece ani...

*

Peste câteva minute, mă strigă unchiu' Titan; eu eram aproape chiar acolo. Mă ia înăuntru, prin bucătărie firește, și mă prezintă lui Noica: "băiatu' Elenii! A crescut mare. Nu l-ai văzut demult - e acum la universtate, și vorbește engleză mai bine decât Wendy." Aproape că n'aveam nume. Aveam doar un nume explicativ. Din fragedă copilărie. Lucru care mă tulbura peste măsură. Așa mă prezenta și bunica mea Alexandrina - chiar în același apartament - invitatelor ei la ceai: tanti Sevasti, tanti Matilda, tanti Clementa, tanti Tudosica... Erau multe în Neamul Noica. Umpleau odaia. Vreau să zic, salonul. Iar ele mă întrebau: "Da' pe mine cum mă cheamă?" Și eu nu știam niciodată cum le cheamă. Că erau multe. Și arătau cam la fel. Așa că răspundeam simplu: "Noica!" Iar ele râdeau, pline de aprobare... Și tot mă întorceam în cămăruța mea de la parter aproape plângând: supărat pe mine însumi că nu țineam minte cum le cheamă exact pe fiecare. Dar comuniștii au avut grijă de asta, și curând a trebuit să uit cu totul că o familie Noica ar fi existat vreodată, dacă vroiam să mai rămân pe la școală. Mare familie de « foși ». Deveniți criminali?

*

Noica venise la noi de-a dreptul, că nu avea unde pune capu'—în toată România cât de mare era ea. La ieșirea din închisoare. Știa el ce face: unchiu' Titan, întreprinzător ca'ntotdeauna, l-a instalat cât se poate mai confortabil în camera servitoarei. (Un viitor biograf va măsura poate dimensiunile acelei camere; în care am locuit și eu o vreme în timpul divorțului meu.) La Paris « les chambres de bonne » se află toate situate la mansardă. La București, ele erau însă plasate lângă bucătărie. Cu intrare separată.

Și a stat nenea Dinu la noi - adică la Titan Vlădescu, adică în Blocul Vlădescu (totul naționalizat firește), luni de zile... Ba chiar ani.

Nu-mi mai aduc bine aminte. Și se plăcea mult acolo, în cămăruța lui de servantă. (Eu cunoscusem multe servitoare care se perindaseră pe acolo, în vremea bunicii mele, în tot timpul războiului.)

*

Serile - după nouă - ne întâlneam la Titan și puneam țara la cale. Titan cunoștea toate știrile externe pe dinafară din *Scânteia* noastră cea de toate zilele (ale cărei localuri formează astăzi birourile lui Liiceanu). Noica, la rândul lui, vedea aspectele filosofico-abstracte ale problemelor. Iar eu ascultam cu sfințenie posturile de radio engleze, urmând tradiția creată de tatăl meu, care nu ascultase decât Radio Londra în engleză (că doar făcuse școala la un colegiu american).

*

Numele de botez aveau un loc important în neamul Noica. Seara de seară, ne întâlneam astfel cei trei Constantinii - numiți la fel din aceeași voință familială: Constantin Vlădescu - gazda, Constantin Noica - binevenitul oaspete, și Constantin Săndulescu - nepotul de la etajul de sus (numele de George, dat mie de tatăl meu, nu am început, din motive ascunse, să-l folosesc decât o dată ajuns în Occident).

Uitându-mă la ei discutând cu aprindere evenimentele zilei, versurile pe care le tot morfoleam de mic copil, fără să le găsesc vreun sens, îmi reveneau des în minte

Împăratu' Constantin,
Boier vechi și domn creștin...

De ce oare? până mi-am dat seama: cam așa arăta Noica, și nici Titan nu era prea departe; o imagine despre Brâncoveanu, aplicată aerului relativ aristocratic pe care îl degajau unii dintre Noiculești. Și privindu-l pe Dinu, îmi revenea înaintea ochilor imaginea tatălui său Grigore discutând frontul de Răsărit cu tatăl meu. *So very much alike, and yet so different — the two Noica's — father & son!*

Foarte des se adăuga nouă un al patrulea, o victimă a Primului Război Mondial, “Fratele Iacov”, cum îi spunea Titan, care rămăsese patologic lipsit de inițiativă personală de pe urma prizonieratului la nemți.

Cum bunica nu dăduse decât nume biblice celor doisprezece copii ai ei – șase băieți și șase fete - el era Iacov Vlădescu, vecin de cameră de bonă cu Noica, pe același palier. Marea lui calitate era că tăcea tot timpul. Dar și era tot timpul ocupat. Era bun meșteșugar, și săritor; un suflet mare, care l-a ajutat mult pe Noica în viața de zi cu zi, destul de grea în anii aceia. Mai ales că Noica avea întotdeauna nevoie de mulți secretari în jurul lui, și știa bine cum să-i recruteze și pentru ce anume corvezi; cum nu avea telefon, trimitea mesaje. Apoi trimetea, de pildă, multe din cărțile sau articolele sale, o dată publicate, cu dedicație scrisă de mâna lui, la multe adrese profesionale, cum era obiceiul pe vremuri.

În acest mediu familial a venit Noica, atunci când l-au lăsat liber. L-am îmbrățișat cu toții cu mult entuziasm: îi sorbeam cuvintele de parcă rostea Predica de pe Muntele Athos. Și ... Aramis, adăugam eu, cam malițios, în mintea mea.

Într-o seară ne aduce vestea că va lucra la *Centrul de Logică*, pe atunci condus de academicianul Atanasie Joja. Și unde se afla acest *Centru de Logică*? La doi pași de noi, pe strada Negustori, dincolo de strada Paleologu. Simbolic vorbind, această casă ca oricare alta de pe strada Negustori, se afla la jumătatea distanței dintre Blocul Vlădescu și locuința în care și-a petrecut copilăria Mircea Eliade, foarte aproape de Bulevardul Domniței.

O slujbă acolo a fost o rațiune în plus pentru Noica să continue să locuiască la noi. După aceea s-a mutat într-un apartament, care i s-a dat la celălalt capăt al Bucureștiului, nu departe de Spitalul Central.

O altă coincidență mai mult decât simbolică: unde, exact, se află Blocul Vlădescu, la care a venit Noica când i s-a dat drumu‘? Nimeni poate nu ar putea face legătura afară de mine: locul favorit de joc al copilăriei mele era un teren viran care se afla în fața casei noastre chiar la jumătatea străzii Pictor Romano. Un teren care era bine îngrădit, și în care nimeni nu intra afară de mine. Mulți copaci, ierburi înalte, bălării, gângăni de tot felul. Ideal pentru mine - copil solitar, singuratic, dar îndeajuns de curajos, care se juca întotdeauna de unul singur. Mi s-a spus că maidanul aparține unor călugări. A rămas teren viran chiar și în anii când a locuit Noica la noi. Terminasem Universitatea și tot nu aflasem ce fusese acolo. Ei bine, *coincidența coincidențelor* (filosofie în care credea atât de mult James Joyce): acolo fusese *Ospiciul Șuțu*, unde și-a dat sufletul Eminescu. (O placă comemorativă se află undeva pe strada Plantelor, mai precis la numărul nouă, chiar alături de locuința fiicei scriitorului Ioan Slavici. Numai că pe placă ospiciul nu se mai cheamă “Șuțu”. Ce păcat!)

* Noica a ieșit la lumină după lungul surghiun arbitrar-totalitar chiar pe locul unde a murit Eminescu: la familia sa Noica-Vlădescu.

* Eminescu, la rândul său, a venit, prin Caietele sale, chiar pe locul unde a murit Noica. La Păltiniș... Deci la Sibiu.

* Mai vreți încă o coincidență? Cartierul Mântuleasa era legat de copilăria și tinerețea lui Mircea Eliade. Citiți cu atenție romanul *Pe Strada Mântuleasa*, scris prin 1956 (personaj principal fiind Ana Pauker), care se petrece chiar acolo. Citiți și primul volum al *Memoriilor* sale intitulat *Les Promesses de l'équinoxe 1907-1937*, unde Eliade scrie că locuia pe strada Melodiei...

*

Sibiul este, la fel, de legat de copilăria și tinerețea lui Emil Cioran (care descrie atât de pregnant cum își petrecea insomniile umblând în sus și'n jos pe toate străzile orașului, nopți întregi). Chiar și prin fața bibliotecii unde zace azi sărmanul nostru Eminescu... în caiet manuscris + Ediție Princeps + Electronic Disc. În versiune neexpurgată.

Mă minunez eu singur de miracolul joycean – coincidența - care îți îngăduie să descoperi singur-singurel atâtea lucruri.

Trei prieteni la cataramă au fost ei vreme de mai bine de o jumătate de veac - Noica, Eliade, Cioran. De prin anii douăzeci până prin anii optzeci... *Trei Crai de Curtea Veche*. Doi munteni și un ardelean... un cadru aproape mioritic... care duce și la căsăpirea lor vremelnică... atunci și acum. T.S. Eliot, într-un poem despre *The Magi*, îi va defini pe cei trei într-un fel pe care-l putem numi chiar profetic. *Crai de Răsărit* ar putea spune francezii, mai cunoscători în ale Bibliei. Doi din ei poate mai franțuziți, dar al treilea rămas românaș sadea până la sfârșitul sfârșitului.

Cei Trei Crai de la Răsărit pot fi reuniți—firește—prin multe fire vizibile. Prietenia lor strânsă de-a lungul anilor, de pildă. Dar și pe baza coincidențelor obiective de mai sus, prin multe **fire cu totul invizibile cu ochiul liber al criticului convențional**.

Noica e acum pe internet, mulțumită Universității București.

Vizita lui NOICA la Monaco. [2]

“A shady place?” Never!

Monaco și Monte Carlo a fost penultima etapă în cursul ultimei vizite pe care Dinu Noica a făcut-o în străinătate în toamna anului 1985.

A sosit cu trenul de la Paris; l-am întâmpinat cu mașina la gară. A stat aproape o săptămână la mine acasă. Apoi, într-o frumoasă duminică dimineață de septembrie am pornit împreună, tot cu mașina, spre *Tourette-sur-Loup, dans l'arrière pays niçois*, unde eram invitați la masă de Marianne Parlier și de soțul ei - celebrul avocat parizian Parlier - în căsuța pe care o aveau ei, *résidence secondaire*, chiar în centrul orașelului. O întâlnisem pe Marianne Parlier de mai multe ori, căci mama mea Elena Săndulescu o cunoștea foarte bine: doar fuseseră, se pare, la școală o vreme împreună.

La Monte Carlo, după cum bine știe Simina Noica de la Paris, (care mă vizitase deja împreună cu fosta mea studentă Anca Ghica, chiar în timpul vieții mamei mele) eu locuiesc chiar la malul Mării Mediterane. În fiecare dimineață, Dinu Noica se instala pe balcon și își lua cu tot tabletul micul dejun, purtând inevitabilele ghete. Iar apoi, împreună, puneam țara la cale. Ce vom face în ziua care începea și în zilele următoare. Dar de fapt, ne pierdeam în discuții, țintuiți pe scaune o bună bucată de timp.

Discutam toate subiectele imaginabile, căci trebuie să spun că rar am întâlnit pe cineva mai dispus să discute absolut orice subiect..., dar lucrul care mă impresiona cel mai mult la el era curiozitatea demnă de un învățăcel de geniu: nu era deloc îngâmfat sau înfumurat, îl interesa absolut tot, și era dispus să discute despre câte-n lună și în soare. Lucru foarte de seamă: nu zicea niciodată că nu se pricepe. Sau că nu a citit. Sau că nu-și mai aduce aminte. Cum fac mult prea mulți în ziua de azi. Deduc că nu îl lăsa profilul său moral de filosof cu renume.

Dar, în cursul lungilor discuții, apărea dintr'odată filosoful, ridicându-se de dindărătul acestei atitudini generale: cu forța unui neașteptat șuvoi de munte – apărea verdictul Noica. Îmi pare rău și acum că nu am înregistrat pe bandă de magnetofon conversațiile noastre, căci aveam mai multe aparate prin casă.

Dar nu m-a lăsat inima să o fac: bucuria revederii era mult prea mare, nu numai ca membri ai aceleiași familii, dar și ca intelectuali înclinați puternic spre filosofia limbii, a limbajului, și a lingvisticii, și în general spre soarta lumii întregi, atât în prezent, cât și în viitor. Aveam multe de discutat, uneori, e adevărat, în contradictoriu... E straniu că nu-mi mai amintesc deloc punctele de dezacord... Modul său de a argumenta avea întotdeauna o putere extraordinară, tocmai prin vădita sa sinceritate.

Am discutat însă împreună un lucru important, care trebuie menționat aici și anume, **ideea unei Antologii Noica în limba engleză**. (Idea unei antologii în limba română fusese inițial lansată de Simina Noica la Paris.) Argumentul meu însă pentru o Antologie în limba engleză a fost faptul că lucrările publicate într-o limbă mică într-o țară mică au foarte puține șanse de succes pe o scară mai largă, oricare ar fi valoarea lor intrinsecă. Noica a fost întru totul de acord cu mine, și m-a întrebat ce am putea face. Cum eu tocmai în acel moment istoric porneam *The Princess Grace Library Publication Programme* (pe care l-am susținut vreo 10-15 ani), i-am propus lui Noica ceva asemănător. Vizitând apoi localurile instituției *Princess Grace Library*, i-am explicat mai pe îndelete ce aveam de gând acolo. Dar în ce-l privește pe el, am văzut atunci necesitatea unei **Liste de Lucrări**. I-am spus că în vederea unei Antologii, ar fi nevoie de o listă cât mai completă... Iar Noica, tânăr entuziast ca întotdeauna, s-a așezat la masa de pe balcon, și mi-a furnizat această listă... din memorie ... și imediat. Pe nepusă masă și... din memorie. (O reproducem pe coperta acestor volume, ca având un caracter de simbol inițial, și document de bază a ceea ce încercăm să facem azi aici.) A venit deci astăzi vremea să scoatem acest proiect utopic din raft, și cu sprijinul Universității din București să vedem ce putem face. Subliniez aici că Simina Noica a creat ea însăși acest volum manuscris în română încă din timpul vieții lui Noica, în 1986. Și mi l-a trimis, plocon, mie - sute de pagini. (A zăcut deci în rafturile mele până acum, când Universitatea din București își exprimă interesul...)

*

Dar subiectul cel mai frecvent de discuție era întocmirea, pas cu pas, a programului de vizite, la Monaco bineînțeles, în cursul relativ scurtei sale șederi aici. Am făcut mai multe tururi, mai ales cu mașina, spre a-i arăta locurile... Casinoul cel Vechi, Casinoul American, Teatrul, Biblioteca Princess Grace, pe care o fondasem împreună cu scriitorul englez Anthony Burgess la moartea Prințesei, și unde eram Director, dar și persoanele și personalitățile care s-au întâmplat să fie disponibile atunci. Aș fi vrut mult să găsesc un localnic care să cunoască bine limba locului și care să-i vorbească lui Noica pe limba monegască... dar am constatat atunci că nu cunoșteam pe absolut niciunul. Nimeni nu vorbea curent limba monegască - singura limbă latină cu două infinitive distincte, tocmai ca și limba română... Ba da! Cunoșteam unul - un casier de la Banca mea. Mergem deci acolo cu mari speranțe: dar casierul meu nu era în ziua aceea de serviciu.

Așa că l-am dus să-i viziteze pe nemți. Pe Doamna Christel Renkl, mare proprietară de fabrici în Germania, care locuia la etajul 18 al clădirii deumită *The Sun Tower. Elle avait une vue imprenable de la Méditerranée...*

Sâmbătă la prânz, am dat eu o masă pe balcon la care l-am invitat pe Paul Dimitriu, scriitor și gazetar, care știam sigur că fusese implicat destul de mult în procesul atât de răsunător pe care îl avusese Noica. Când a intrat pe ușă, Dimitriu s-a plecat până în pământ - de parcă l-ar fi salutat pe Împăratul Hailé Selassié în persoană! Dar Dinu nu s-a bucurat prea mult la vederea lui. Abia după ce am citit cartea de documente intitulată *Prigoana* am înțeles mult mai bine de ce.

Acest prânz îl gătisem și pregătisem eu însumi—friptură de berbec la cuptor, însoțită de tot ce trebuie înainte și după... Toată lumea a fost mulțumită, și discuțiile au fost spontane și intense. Dar nici aici nu-mi aduc aminte mare lucru din ce s-a discutat... în parte și pentru că, fiind gazdă, tot alergam în sus și-n jos, să-i servesc cum nu se poate mai bine pe musafirii mei. (Dimitriu însă a scris după aceea un articol despre această întâlnire, care a fost descoperit și republicat ulterior de Nicolae Noica în foarte folositoarea sa carte intitulată *Neamul Noica*, la paginile 159-161)¹

Întâlnirea de la Marianne Parlier. [3]

Cei Trei Crai de la Răsărit erau răspândiți în lumea întreagă - în trei continente diferite. Unul din ei era în Continentul European - la Paris. Altul era pe continentul American - la Chicago. Și ultimul, cel mai bogat pe vremuri, dar și cel mai hărțuit de viață - la București, în continentul comunist.

Dar la începutul lui septembrie 1985, la exact un an după moartea mamei mele, și la exact doi ani după moartea Prințesei Grace de Monaco, pentru care lucrasem cu devotament în ultimii ani ai vieții sale, Doamna Marianne Parlier reușește să-i strângă la un loc pe toți trei în locuința ei pariziană, nu departe de *Palais de l'Élysée*. Numele de Marianne Parlier este bine cunoscut tuturor celor care au urmărit Procesul Noica, întrucât se vorbește mult despre ea acolo.

Au participat la întâlnire: domnul și doamna Parlier, împreună cu fiul lor, Madame Jacqueline de Romilly, *membre de l'Académie Française*, cât și fiica lui Noica - Alex, domiciliată în Cornwall. În plus, Simina Noica, colaboratoare apropiată a doamnei Jacqueline de Romilly în domeniul studiilor clasice, era și ea acolo. Eu eram de asemenea prezent în calitate de invitat personal al lui Constantin Noica.

Doamna Parlier, care fusese la școală pe vremuri împreună cu mama mea, era peste tot, ocupându-se de toate; în ochii mei de nechemat la Paris, o asociază într-un fel vag și nedeslușit cu actrița de origine română de pe vremuri - *Elvire Popesco*.

¹ *Prigoana: Documente ale procesului C. Noica, C. Pillat, etc.* Colecția FID Fapte, Idei, Documente. Editura Vremea, București 1996. 558 pp. Paul Dimitriu. *Exerciții de memorie*. București 2002.

Singurul care ar fi trebuit să fie prezent, dar nu era, era *Ionesco*... care de undeva, din apropiere, trebuie că se gândea fără doar și poate la noi.

Era însă, într-un fel straniu, o oarecare tensiune în aer. Voi încerca să explic cum și ce. Sau poate că prezența lui Eliade, Cioran și Noica, la un loc, era mult prea mult pentru nervii mei, deja întinși la maximum.

Și unde mai pui că lucrurile încep prost. Cum este obiceiul meu de-o viață, sosesc devreme. Îl găsesc deja pe Mircea Eliade, supărat și pus pe ceartă la intrare. Firește, împreună cu doamna. Dar aveam de urcat trei etaje, iar ascensorul nu funcționa. Era supărat de fapt pentru că nu i se spusese la telefon că ascensorul era stricat, că n-ar fi venit. Încerc să-l liniștesc și să-l conving să urce pe scări. Se vedea de departe că nu se simțea bine: avea un braț în ghips, afecțiune cronică. Văzându-l atât de iritabil, dau fuga sus pe scări, trei etaje, să anunț că Eliade a venit și că vrea să se întoarcă acasă din pricina liftului defect. Ajung sus, sun la ușă, și Noica deschide ușa chiar el. Îi spun în grabă ce s-a întâmplat, și că Mircea Eliade refuză să urce scara. Noica anunță înăuntru ce s-a întâmplat, și apoi se pregătește să coboare scările. Dar Eliade, între timp, se hotărâse să urce pe scări, și tocmai se apropia de etajul trei urcând încet... Nu-l văzusem niciodată atât de slăbit, și atât de ursuz.

Noica îl vede și îl așteaptă pe pragul ușii de la intrarea apartamentului. Doi prieteni atât de buni se întâlnesc după atâta vreme... Dar Noica ține neapărat să schimbe atmosfera, și îi spune cu jovialitatea lui proverbială, și cu un mare zâmbet pe buze: "Auzi ce zice nepotu-meu - că nu mai ești în stare să urci niște scări!"

Eu o cam bag pe mâneacă, și mă simt vinovat. N-am vrut să spun asta. Prietenie, prietenie, dar expresia lui Noica e cam prea tare... cred eu.

Preocupat de suferința sa, Eliade nu răspunde mare lucru, și intră. Încerc să-i țin companie mai toată seara, ca să cârpesc, chipurile, o greșală pe care nici n-o făcusem. Rămân singur cu Eliade într-un colț: nu discutăm decât politică. Situația în Europa în septembrie 1985 este mai mult decât urâtă. Mai ales acum *à la rentrée politique*... Eliade e ursuz, suferind, puțin comunicativ. Dar când aduc vorba de pericolul rusesc, dintr-o dată prinde viață și devine combativ: « Rușii nu vor îndrăzni niciodată să intre-n România, » îmi spune el cu vehemență. Și pe bună dreptate. Era dovada clară și limpede că intuia situația politică din toată Europa cu multă precizie: văzuse deja că, mult mai târziu - în 1989 - situația României nu-i va interesa nici pe ruși, nici pe americani cât de puțin. "Să se descurce cum pot!" se pare că spuneau fiecare încă de prin 1985. Și românii s-au descurcat cum au putut. Singura țară din Răsăritul comunist unde trecerea s-a făcut cu ceva vărsare de sânge. Cam prea multă vărsare de sânge... comparativ vorbind.

Dar în casa doamnei Parlier plutea deja un aer de îngrijorare, chiar de dramă. Aveam momente când simțeam că Noica însuși intuia că e poate ultima sa vizită în Occident. Cum? Dovada? A fost singura dată când nu a trecut în Anglia: fiica sa Alex – “Dina”, cum îi ziceam din copilărie - a venit special la Paris spre a-l întâlni. Săptămâni mai târziu, soția sa, Wendy Muston, bună traducătoare, îmi telefonează din Anglia spre a mă întreba pe mine: “Ce-a vrut Dinu să spună când mi-a declarat atât de convins că ‘Anglia nu-l interesează întrucât’ este o țară fără filosofi ‘?’”. Mă simt obligat să-i răspund la obiect, și să-i spun “Mai toți filosofi englezi *worth the notice* sunt materialişti până’n măduva oaselor!” Wendy acceptă argumentul meu, nu prea convinsă.

*

Singura persoană în foarte bună dispoziție, și volubilă tot timpul era, paradoxal, Emil Cioran. Radia de sănătate, mult mai mult decât ceilalți. Era plin de dinamism și optimism în conversație. Răsuna de parcă *tout était pour le mieux dans le meilleurs des mondes possibles*.

Cum eu îl cunoșteam cel mai puțin bine dintre toți trei, rămăsesem întrucâtva surprins la disonanța pe care, foarte voit, o crea.

Erau în aer tensiuni negative. Dar erau în aer și tensiuni pozitive. Eu, dezorientat, încercam să înțeleg. Dar trebuie să spun că nu pricepeam prea mare lucru...

Eliade, din ce în ce mai ursuz, stă cât stă, și declară dintr-o dată că nu va rămâne la masa de seara pentru care fusese special invitat. Eu încerc să-l conving - cu argumente românești - dar, din nou, fără mare succes.

Când toată lumea se scoală să se îndrepte spre sufragerie, Mircea Eliade spune un la revedere, voit rapid, tuturor, și după oarecare tergiversări, se îndreaptă spre ieșire și dispare, împreună cu doamna (fiica dirijorului român, stabilit în America, Ionel Perlea).

Mircea Eliade va muri la șase luni după aceea, de Sf. Gheorghe 1986, la Chicago.

Constantin Noica va muri și el la ceva mai bine de doi ani după aceea, de Sf. Nicolae 1987.

Numai Emil Cioran va continua să trăiască. Va fi martor la prăbușirea rapidă a Comunismului de peste tot, în afară de China și Cuba.

*

Nu noi suntem stăpânii limbii,
ci limba e stăpâna noastră.
Eminescu

Dar la masă, în seara cu pricina, discuția e susținută pe subiecte mai mult sau mai puțin anodine. Se cam simte absența voită a lui Mircea Eliade. Până când, nu prea știu cum, eu aduc vorba despre limba engleză!

Este momentul când Cioran intră în acțiune. Ne ține aproape o micro-prelegere improvizată despre marile limbi europene; nu știam că Cioran cunoaște engleza atât de bine în toate subtilitățile ei, mai ales la meta-nivel. Astfel, se apucă să discute, captând atenția tuturor, asemănarea dinamic-diacronică a limbii engleze și a limbii române. Noica ascultă.

Cioran vorbește nu cu morga teoreticianului steril, ci cu entuziasmul meșteșugarului întreprinzător—mândru de uneltele sale, pe care le studiază și le îngrijește cu deosebită meticulozitate. Nu degeaba e considerat cel mai mare stilist al limbii franceze. De către francezi înșiși.

Rezumă simplu și rapid prelegeri care ar putea dura un an de zile. Limbile franceză și italiană se trag dintr-o singură sursă, pe care o cunoaștem cu toți cum nu se poate de bine. Dar româna și engleza au în comun următorul lucru: se trag în mod echilibrat din **două surse distincte**: engleza are o temelie germanică pe care s-a construit latin în mai toate domeniile. Româna are un fundament latin cu multiple eșafodaje slave... toată biserica, toată agricultura, alfabetul până aproape de Eminescu... Deci, ambele sunt “bi”, în termeni mai pornografici.

Mă uimește nu numai simplitatea expunerii, ci și exactitatea și conciziunea ei. Câtă dreptate are! Și cu ce entuziasm își susține teza! Avântul lui reprezintă viața însăși: nici vorbă de moarte aici... iar pesimism ioc. Cioran rămâne plin de admirație față de bogăția de sinonime în română și engleză! *The famous synonymous doublets*, care abundă mai ales în traducerea făcută de Ralph Robinson *Utopiei* lui Thomas More. Aud din nou meșteșugarul vorbind. (Dar îmi răsună în urechi și Noica, care îmi șoptise cu câteva zile înainte, cam răutăcios – « Cioran? I-ai citit o carte... le-ai citit pe toate!”)

Descoperisem eu oare secretul sănătății lui Cioran? Ori de câte ori vorbește despre limbă devine alt om: devine un incorigibil optimist. Noica ascultă, oarecum absent. Iar eu bolborosesc inutil că, tehnic vorbind, româna este o limbă mică, prea mică, iar engleza este cu totul atotputernică pe lumea asta. Afirmăție care nu pare să-i placă nici lui Cioran și nici lui Noica. Am spus, e drept, o platitudine cu totul adevărată, dar de o absurditate demnă de umorul lui *Ionesco* și al cântărețelor sale.

Post Scriptum despre Nobel. [4]

În 1975 mă aflu la Paris pentru a participa și a ține o comunicare la Simpozionul Internațional James Joyce, care avea loc la Sorbonne.

Cu acest prilej vizitez mai mulți români, cât și pe profesorul Alain Guillerrou de la Sorbona—profesor de română, care tocmai tradusese unul din romanele lui Mircea Eliade în limba franceză; dacă țin bine minte, romanul era *Pădurea interzisă*.

Cu acest prilej, iau legătura și cu Sanda Stolojan, nepoata romancierului Duiliu Zamfirescu, care se hotărăște să dea o recepție cu prilejul vizitei mele la Paris. La această recepție, eu, venind de la Stockholm și fiind bun prieten cu Bibliotecarul Academiei Suedeze, cer, în calitatea mea de cetățean suedez de origine română, comunității române de la Paris să îl

propună pe Mircea Eliade pentru Premiul Nobel pentru Literatură. Încerc să le explic ce procedură ar trebui să urmeze.

Seara decurge pașnic. La sfârșitul recepției mi se comunică însă, relativ oficial și dogmatic de către Monica Lovinescu, că ar fi mult mai bine dacă eu însumi l-aș propune (în loc de Eliade!) pe Constantin Noica, din partea oricărei universități mi-ar place. Răspund sec că Noica nu a scris literatură, ci filosofie. Iar un Premiu Nobel pentru Filosofie nu există. Așa s-a încheiat discuția. Eu am reținut “reținerea” lor față de Mircea Eliade, reținere pe care eu nu o împărtășeam.

Nici Noica și nici Eliade nu au fost niciodată propuși pentru Premiul Nobel. (À propos: știți cumva de ce nu a luat James Joyce niciodată Premiul Nobel? E simplu: pentru că nimeni nu s-a gândit să-l propună. Academia Nobel nu are dreptul să propună singură!)

Să mulțumim deci doamnei Herta Müller, cât și Germaniei întregite, pentru primul Premiu Nobel pentru Literatură pe care l-a obținut România *par pays interposé*.

Eliade ar fi fost poate singurul care l-ar fi meritat, cronologic vorbind, înaintea ei. (În 1956, Eliade însuși, după spusele sale mie, îl propusese pe poetul Lucian Blaga... și unde mai pui că am aflat și de ce Blaga fusese dat atât de brusc la o parte.)

APPENDIX about Genealogy. [5]

Sunt într-un fel cum nu se poate mai uimit de propria mea descoperire: în descendența filosofului Constantin Noica am cunoscut personal și cum nu se poate mai bine cinci generații, astfel:

1. **PRIMA GENERAȚIE:** I-am cunoscut bine pe părinții filosofului—pe tatăl său Grigore și pe mama sa Clementa. În tot timpul războiului, Grigore Noica (1880 – 1946) avea discuții politice aprinse cu tatăl meu, situându-se pe o poziție relativ opusă, tatăl meu ținând întodeauna cu englezii și americanii. Iar Tanti Clementa (1886-1964), născută Cassassovici, locuia după moartea soțului ei, nu departe de Statuia Rosetti, pe strada Vasile Lascăr; o vizitam din când în când, copil fiind, la cererea uneia sau alteia din mătușile mele Vlădescu, cu care locuiam împreună în blocul Vlădescu, din strada Pictor Romano, printre primele clădiri naționalizate din București.

2. **A DOUA GENERAȚIE:** Am cunoscut-o foarte bine pe soția sa Wendy Muston (1907- 1996) (traducătoarea în engleză a cărții *Pray for Brother Alexander*), scrisă de Noica chiar în închisoare. O întâlneam adeseori la Bush House, sediul londonez al postului B.B.C., pe la cinci după amiază, când termina orele de lucru ca traducătoare la Secția Română. Era foarte mândră de colegii ei: astfel, mi l-a prezentat pe marele lingvist al postului de radio B.B.C., și anume pe omul care cunoștea 60 - *I repeat*, șaiszeci de limbi străine: este omul care a scris cartea *Compendium of the World's Languages*, publicată de Routledge în 1995, care are 670 pagini. Omul se chema George L.

CAMPBELL. *He had been Supervisor of the B.B.C. World Service for no end of years during the Second World War. He was the only man whose job and knowledge I ever envied in my life. The others I could hopefully match... Not him. And I must add that Wendy was equally proud of his acquaintance. (Campbell was listed in the Guinness Book of World Records during the 1980s as one of the world's greatest living linguists; he could speak and write fluently in at least 44 languages, and had a working knowledge of about 20 others.)*

Wendy era foarte religioasă, și foarte singură. După pensionarea de la B.B.C., locuia *in a village called Tolleshunt D'Arcy*, foarte aproape de singura mănăstire ortodoxă din Anglia. De ce? La această mănăstire se afla fiul ei Răzvan, pe cale de a deveni Fratele Rafail. Între 1977 și 1980, pe vremea când țineam câteva cursuri la Universitatea din Essex, care se afla la Colchester, mă întâlneam adesea cu Wendy: sau venea și ea la Colchester, și atunci luam masa de prânz pe undeva prin oraș împreună; sau o vizitam eu la Tolleshunt D'Arcy. Mi-aduc aminte că uneori dormeam la ea un week-end întreg cu scopul de a merge la biserică duminica dimineață. Luam trenul îndărăt spre Londra vreo două stații, iar fiul ei ne întâmpina la gară cu mașina mănăstirii pe care o conducea singur. Asistam la slujbă, luam masa cu călugării, iar după aceea aveam o conversație cu starețul.

În cursul întâlnirilor noastre Wendy îmi vorbea des despre cartea pe care vroia să o facă, și anume *Pray for Brother Alexander*. Avea toate scrisorile care compuneau cartea, dar îi lipsea una sau două. Și se tot văita pe această temă. Eu încercam să o consolez, dar nu prea știam nici eu bine cum. Nu îmi mai amintesc deloc unde și când a fost publicată versiunea românească. Dar știu că o preocupa o versiune engleză, la care chiar se pare că lucra pe atunci. Nu cunosc soție care să-și fi apărat soțul cu mai mult curaj, forță și inventivitate. Prin poziția ei la Secția Română de la B.B.C. a avut

prilejul să cunoască multe personalități britanice însemnate, și intervențiile ei în sprijinul lui Dinu au fost nenumărate, și deosebit de eficace. În conversațiile ei de zi cu zi cu mine, ea nici nu vorbea despre altceva. Cartea pe care o publicăm aici, intitulată *Pray for Brother Alexander* are, în consecință, o istorie deosebit de dramatică și de sugestivă care a acoperit mai bine de un sfert de secol. Ba mai mult: scrisorile publicate azi aici datează de o jumătate de veac, formând parte integrantă dintr-o stranie istorie a intelectualului român.

3. A TREIA GENERAȚIE: Noica a avut cu Wendy doi copii—un băiat și o fată. I-am cunoscut bine pe amândoi: Răzvan (later become fratele Rafail) n. 1942 și Dina (sau Alex; cu numele complet Alexandra Noica-Wilson) n. 1944. Fratele Rafail este acum călugăr foarte vestit în munții din România, iar sora sa Alex / Dina locuiește în Cornwall, nu departe de Torquay, împreună cu soțul ei, și doi dintre cei patru copii ai săi. Cele doua fete ale sale se află una la Bath și cealaltă la Bristol. Alexandra Noica-Wilson a publicat recent o carte de memorii la editura Humanitas.

4. A PATRA GENERAȚIE: Din copiii fetei lui Noica—Anita, Julia, Brian și Angela - o cunosc cât se poate de bine pe Julia, pe care am întâlnit-o destul de des, fie în Anglia, mai ales la Londra, (unde locuia chiar lângă Olympia, în prima ei căsătorie), fie prin vizitele pe care mi le-a făcut ea la Monaco, ultima din ele fiind chiar acum câteva săptămâni, în septembrie 2010, împreună cu întreaga familie.

5. **A CINCEA GENERAȚIE:** Iar fata ei Jemima —Mimi, cum îi spun eu mai pe românește —e născută de Sf. Constantin și Elena—la 21 mai, anul 2000—ziua numelui, atât a mea, cât și a filosofului... Mimi are astăzi un frate, James Gibbs, născut în 2007, deci mult mai mic decât ea, din a doua căsătorie a Juliei cu Kevin Gibbs, avocat englez. Toată familia este stabilită la Bristol.

Dacă ne gândim că Grigore Noica s-a născut la 1880, a cincea generație—Jemina—s-a născut în anul 2000, iar James chiar în 2007, cele cinci generații pe care le-am cunoscut personal acoperă exact 127 de ani... o raritate poate în existența unui singur om ca mine.... când te gândești că totul în această discuție se concentrează firește în jurul unei singure figuri centrale— filosoful Noica. O personalitate atât de complexă încât vom avea întotdeauna nevoie să știm din ce în ce mai multe lucruri despre el.

Dar ne-am cam depărtat de la subiectul inițial care era ATITUDINEA NOICA. Iat-o pe scurt:

Zâmbetul, de care vorbea Mitropolitul Antonie al Transilvaniei, la înmormântarea lui Noica.

**Dragostea nemărginită pentru idei:
BUCURIA DE A GÂNDI.
Dinamismul spiritual excepțional.**

O combativitate amabilă și cordială în orice discuție, presărată pe ici pe colo cu o ironie caldă și înțelegătoare.

Dar mai presus de orice, o pasionată curiozitate de adolescent în absolut toate domeniile, și toată viața. Cu el puteai discuta politică sau matematică, artă sau lingvistică... aproape în același timp. Și nu da niciodată vreun semn de oboseală sau plictiseală sau uitare.

În consecință, definiția filosofiei, dată de filosoful Noica—chiar în ultima propoziție a tezei sale de doctorat din 1940—este “*considerarea vieții spiritului din perspectiva morții sale.*”

Căci era obsedat de o posibilă moarte a spiritului.

Împotriva căreia lupta din toate puterile...

Să-l ajutăm și noi!

Prin Atitudinea Noica înțeleg în ultimă instanță un uomo universalis al Civilizației Românești... Să nu uităm că el însuși îl numea pe Eminescu “omul deplin al culturii românești.”

Această atracție spre universalitate — interpretată cu totul greșit de către comuniști drept cosmopolitism capitalist — a fost pricina de seamă pentru care a trebuit să fie și el “tras pe roată”, suferind una și alta, precum atât de mulți dintre predecesorii săi.

Bibliografie:

Nicolae Șt. Noica, *Neamul Noica*, Editura Cadmos, București 2009. 186 pagini.

Alexandra Noica-Wilson. *Treziți-vă, Suntem liberi*. Amintiri. Editura Humanitas, București 2007. 164 pagini.